

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شماره: ۳۰۰/۲۰۵۱۴

تاریخ: ۱۴۰۰/۱۰/۲۵

پیوست: دارد

تولید، پشتیبانی‌ها، مانع زدایی‌ها
مقام معظم رهبری

معاون محترم بهداشت دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...
معاونین محترم درمان دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...
موضوع: پوستر بیماری‌ها و سندرم‌های واگیر مشمول مراقبت در کشور - آذر ۱۴۰۰

با سلام و احترام

در راستای هماهنگی و همسان‌سازی سیستم مراقبت بیماری‌های واگیر در کشور (مدیریت، کنترل، پیشگیری، گزارشدهی، گزارشگیری، ثبت و تبادل داده‌ها و اطلاعات)، به پیوست پوستر بیماری‌ها و سندرم‌های واگیر مشمول مراقبت در کشور جهت استحضار، بهره‌برداری، توزیع و نصب در کلیه واحدهای ارائه خدمات بخش دولتی و خصوصی، خیریه و ... (خانه بهداشت، پایگاه سلامت، مرکز خدمات جامع سلامت، بیمارستان‌های تابعه و ...) ارسال می‌گردد. خواهشمند است موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد:

۱. تمامی پوستره‌های مشابه از کلیه مراکز جمع‌آوری گردد.
۲. پوستر مذکور به صورت لمینت خشک و در سایز ۵۰ در ۷۰ سانتی‌متر تهیه گردد.
۳. محل نصب پوستر، در اتاق محل کار همکاران و در محل عمومی در معرض دید می‌باشد.
۴. نصب پوستر در اتاق پزشک در محل مناسب و قابل دید الزامی می‌باشد.

دکتر کمال حیدری
معاون بهداشت

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

مرکز مدیریت بیماری های واگیر
اداره مراقبت

لیست بیماری ها و سندرم های واگیر تحت مراقبت در جمهوری اسلامی ایران

SURVEILLANCE OF COMMUNICABLE DISEASES AND SYNDROMES IN I.R.A.N

در صورت مشاهده هر یک از بیماری های واگیر و یا سندرمهای تحت مراقبت، به واحد بهداشتی تعیین شده

(مرکز بهداشت شهرستان / کارشناس کنترل عفونت بیمارستان) گزارش گردد.

وزارت بهداشت و آموزش پزشکی

معاونت امور بهداشتی

مرکز مدیریت بیماری های واگیر

اداره مراقبت

الف: لیست بیماری های عمده تحت مراقبت ROUTINE SURVEILLANCE

گزارش آبی و بلافاصله (کمتر از ۶ ساعت):
هاری - آنفلوآنزای پرندگان - تولاژمی - طاعون - وبا - سیاه زخم تنفسی - بوتولیسم - زیکا - چیکوگونگونا - ایبولا - تب های خونریزی دهنده - کرونا - نیپویید - مقاوم به درمان - هرگونه افزایش ناگهانی موارد بیماریها (طغیان یا اپیدمی)

گزارش فوری (در کمتر از ۲۴ ساعت):
فلج شل حاد - تب و بثورات حاد جلدی ماکولوپاولر - سل ریوی - سیاه سرفه - دیفتری - کزاز - سندرم سرخچه مادرزادی - مننژیت - مالاریا - اسهال خونی - تب دلگی - تب راجعه - تب زرد - جذام - سیاه زخم جلدی - کزاز بافتین - شیتوتوزومیاژیس - بستری در بیمارستان دنبال واکسیناسیون

گزارش هفتگی (معمول):
سار، انواع سل (بجز سل ریوی) - انواع هیابت های ویروسی - بندوقید - بروسلوز - لیشمانیوز جلدی (سالک) - لیشمانیوز اخصای (کالازار) - شیکوژیس - سفلیس - سوزاک - HIV/AIDS - تبست هیداتیک - توکسوپلاسموزیس - لاسیوزیس - لیسوسپیروزیس - بندیکوزیس و کال

ب- لیست سندرم های واگیر تحت مراقبت (مشمول گزارش فوری) SYNDROMIC SURVEILLANCE

۱- سندرم فلج شل حاد: ACUTE FLACCID PARALYSIS SYNDROME
تعریف: فلج شلل ناگهانی یعنی عدم حرکت پا و یا دست بدون سابقه ترومای (ضربه) واضح جسمانی در سن زیر ۱۵ سال و یا در هر سنی به شرط مشکوک شدن پزشک به فلج اطفال مهم ترین تشخیص افتراقی: فلج اطفال - گیلن باره - مننژیت - آنسفالیت - ملیت عرضی - آرتیت - میوزیت - سینوویت - انواع مسمومیت - گزش حیوانات و حشرات سمی - عوارض واکسیناسیون

۲- سندرم تب و خونریزی (بدون تروما): FEVER WITH HEMORRHAGIC MANIFESTATION SYNDROME
تعریف: تب بیش از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل دو علامت از علامت زیر (خونریزی ناشی از تروما نباشد):
۱. خونریزی پوست به صورت کبودی (آکیموز)
۲. خونریزی نقطه نقطه (پشتی) در پوست
۳. خونریزی دستگاه تنفس فوقانی (خونریزی از لته یا بینی)
۴. خونریزی دستگاه تنفس تحتانی (خلط خونی)
۵. خونریزی دستگاه گوارش (استفراغ و مدفوع خونی، مدفوع سیاه)
۶. خونریزی دستگاه ادراری (ادرار خونی)
۷. خونریزی دستگاه تناسلی (خونریزی غیر طبیعی زانه) مهم ترین تشخیص های افتراقی: CCHF (تب خونریزی دهنده کریمه گنگو) - مننگوکوکسمی - تیفوئید - تب دلگی - تب زرد - ایبولا - چیکوگونگونا - سرخک - مالاریای شدید - لیتوسپیروز - سیتی سمی

۳- سندرم تب و راش (بثورات) حاد جلدی: FEVER AND ACUTE RASH SYNDROME
تعریف: تب بیش از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علامت زیر به صورت منتشر:
۱. لکه های کوچک و همسطح غیر هم رنگ با پوست (ماکول) معمولاً به صورت منتشر
۲. دانه های کوچک و برجسته غیر هم رنگ با پوست (پاپول) معمولاً به صورت منتشر
الف: تب و راش حاد ماکولوپاولر مهم ترین تشخیص های افتراقی: سرخک - سرخچه - مننگوکوکسمی - منولوکلوز عفونی - CCHF - چیکوگونگونا - تب دلگی - سفلیس - تیفوئید - راش دارویی - گزش حشرات
تعریف: تب بالاتر از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علامت زیر:
۱. دانه یا دانه های کوچک، برجسته و آبدار در پوست (وزیکول)
۲. برجستگی های بزرگ پوستی حاوی مایع غیر چرکی (تاوول) یا مایع چرکی (پوستول)
۳. بثورات فاقد پوست (زخمهای بدون ضربه یا بریدگی)
۴. حال عمومی بد
ب- تب و راش حاد غیر ماکولوپاولر: مهم ترین تشخیص های افتراقی: آبله - آبله مرغان - سیاه زخم - تولاژمی - لیشمانیوز جلدی (سالک) - کال

۴- سندرم شبه آنفلوآنزا (ILI): INFLUENZA-LIKE ILLNESSES SYNDROME
تعریف: تب به همراه سرفه ای که در طی یک هفته اخیر رخ داده باشد
مهم ترین تشخیص های افتراقی: آنفلوآنزا - پارآنفلوآنزا - سیاه سرفه - کرونا - سارس

۵- سندرم عفونت شدید حاد تنفسی: SEVERE ACUTE RESPIRATORY INFECTIONS/ILLNESS SYNDROME (SARI)
تعریف: بروز تب و سرفه در طول یک هفته اخیر به همراه حداقل یکی از علامت زیر:
۱. در سیستم تنفسی (تاکه پنه «تنفس تند»، فرو رفتگی عضلات بین دنده ای در حین تنفس، تنفس سدادار، خلط خونی)
۲. در سیستم قلبی عروقی (درد قفسه سینه، افت شدید فشار خون، اختلال ریتم)
۳. در سیستم عصبی (کاهش سطح هوشیاری، تشنج)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: آنفلوآنزا - کرونا - سل - سیاه سرفه - دیفتری - سرخک - سیاه زخم - تولاژمی - طاعون

۶- سندرم سرفه مزمن: CHRONIC COUGH SYNDROME
تعریف: سرفه یا آیدار به مدت دو هفته یا بیشتر که معمولاً همراه با خلط می باشد.
مهم ترین تشخیص افتراقی: سل

۷- سندرم مسمومیت غذایی: FOOD INTOXICATION SYNDROME
تعریف: بروز علامت زیر شامل بند ۱ یا ۲:
۱. تهوع و استفراغ بعد از مصرف مواد غذایی یا آشامیدنی
۲. شکم درد (دل پیچه) بعد از مصرف مواد غذایی یا آشامیدنی
مهم ترین تشخیص های افتراقی: مسمومیت با عوامل شیمیایی - مسمومیت با عوامل باکتریایی، ویروسی، قارچی، انگلی - مسمومیت با فلزات سنگین - مسمومیت با سموم - تب مالت - مسمومیت با الکل

۸- سندرم اسهال حاد غیرخونی: ACUTE DIARRHEA (NON-BLOODY) SYNDROME
تعریف: اسهال حاد (غیرخونی) یعنی دفع حداقل ۳ بار مدفوع شل در ۲۴ ساعت به علاوه تهوع و استفراغ یا شکم درد (دل پیچه)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: ایهالیهای ناشی از عوامل میکروبی، ویروسی، پارازیتی - وبا - تب مالت - عوامل شیمیایی

۹- سندرم اسهال خونی: BLOODY DIARRHEA SYNDROME
تعریف: اسهال خونی (وجود خون روشن در مدفوع اسهالی) یا بدون تهوع و استفراغ یا شکم درد (دل پیچه)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: شیکلوز - آیبیز - سالمونلوز - فلزات سنگین - سیاه زخم - اسهال دیگر وبا

۱۰- سندرم زردی حاد: ACUTE JAUNDICE SYNDROME
تعریف: «زردی در سفیدی چشم» یا زردی زیر زبان یا زردی خط وسط شکم
مهم ترین تشخیص های افتراقی: انواع هیابت - مالاریای شدید - لیتوسپیروز - بورلیوز - تب زرد - فاسیولایز - مسمومیت های شیمیایی - مسمومیت های قارچی

۱۱- سندرم تب و علائم نورولوژیک (علائم عصبی): FEVER AND NEUROLOGICAL SYMPTOMS SYNDROME
تعریف: بروز تب ناگهانی بالای ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علائم زیر:
علائم اصلی: سفتی گردن (سختی حرکات گردن) - تشنج - کاهش هوشیاری - تحریک پذیری
علائم کمکی: سردرد شدید - استفراغ
مهم ترین تشخیص های افتراقی: انواع مننژیت - انواع آنسفالیت - آنفلوآنزا - آبله مرغان - هاری - مالاریای مغزی - سیاه زخم - طاعون - مسمومیت حبا سرب، جیوه، ارگانوفسفره، حلال های صنعتی

۱۲- سندرم تب طول کشنده: PROLONGED FEVER SYNDROME
تعریف: داشتن تب بیش از ۳ روز به همراه یکی از علائم سردرد خفیف، درد عضلات، کوفتگی بدن و حال عمومی بد
مهم ترین تشخیص های افتراقی: سل - مالاریا - بروسلوز - تیفوئید - بورلیوز - لیتوسپیروز - تب دلگی - لیشمانیوز اخصای (کالازار) - تب کیو - انواع هیابت - HIV/AIDS

۱۳- سندرم شوک عفونی: SEPTIC SHOCK SYNDROME
تعریف: بیمار بدحال یا شواهد یک عفونت موضعی یا سیستمیک (به عنوان مثال ریت تشرخ چرکی) یا احتمال (استعداد) عفونت مثل نقص ایمنی، سوختگی، ... به علاوه حداقل ۲ علامت از ۳ علامت حیاتی ذیل:
۱. تاقه پنه (تنفس تندتر از حد نرمال)
۲. تاقه کاردی (ضربان قلب بیشتر از حد نرمال)
۳. داشتن درجه حرارت کمتر از ۳۶ درجه سانتی گراد (هایپوترمی) یا داشتن تب بالای ۳۸ درجه سانتیگراد (هایپرترمی)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: مننگوکوکسمی - تیفوئید - بروسلوز - طاعون - آنفلوآنزا - کرونا - سارس - مالاریا - وبا - خشک - تب های خونریزی دهنده - سیاه زخم
علائم کمکی:
۱. اختلال عملکرد ارگانهای دور از محل عفونت (بدلیل هیپوپرزیوژن و بروز ایسکمی)
۲. افت فشار خون که با تجویز مقدار کافی مایعات مناسب مثل نرمال سالین، رینگر لاکتان قابل برگشت باشد، ۳. ایسکمی پوست، پرشدگی خون مویرگی بیشتر از ۳ ثانیه یا رنگ پریدگی پوست (در کودکان) (پس از برداشتن فشار انگشت از روی پوست، برگشت رنگ به پوست به حالت اولیه، بیشتر از ۳ ثانیه طول بکشد)
۴. اختلال عملکرد کلیه: (اولیگوری)
۵. اختلال عملکرد مغز: بیقراری، خواب آلودگی، کما (تغییر سطح هوشیاری)
۶. اختلال عملکرد ریه: تنگی نفس، کبودی مخاط ها و انتهاها
۷. سردی انتهای اندامها (گامی و در مراحل پیشرفته)

۱۴- سندرم مرگ ناگهانی و غیرمنتظره (مرگ مشکوک): SUDDEN DEATH AND UNEXPECTED SYNDROME
تعریف: مرگی که فاصله بین شروع علائم و وقوع مرگ کمتر از ۲۴ ساعت باشد و علت بیماریهای داخلی، تروما، قتل و موارد مشابه نباشد و علائم پوستی از قبیل پستی، پوره پوره، آکیموز، خونریزی در فرد مشاهده می شود:
۱. توقف نبض و تنفس بمدت بیش از ۱۰ دقیقه در فاصله کمتر از ۲۴ ساعت از شروع علائم بیماری
۲. مرگ غیرمنتظره (مرگ ناگهانی) که با دلایلی مانند کهولت سن، بیماری مزمن و یا حوادث (تروماها) که مرگ را قابل توجیه می کنند، ارتباط نداشته باشد
۳. فاصله بین شروع علائم و وقوع مرگ کمتر از ۲۴ ساعت
مهم ترین تشخیص های افتراقی: مننژیت - عفونتهای شدید - وبا - طاعون - مسمومیت های شدید - مارگزیدگی - مصرف الکل و مواد مخدر

۱۵- سندرم تب و تورم غدد لنفاوی: FEVER AND LYMPHADENOPATHY SYNDROME
تعریف: بروز تب به همراه تورم حاد غدد لنفاوی / گردن / زیر بغل / کشاله ران : (تب بیشتر از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علائم زیر: بزرگی غدد لنفاوی / درد غدد لنفاوی / التهاب غدد لنفاوی)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: طاعون - تولاژمی

۱۶- سندرم بیماری های آمیزشی: SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES SYNDROME
تعریف: وجود هر یک از علائم زیر:
* در نوزادان: تشرخ چشمی * در خانم ها: درد زهر شکم - تشرخ واژینال
* در آقایان: تورم بیضه - تشرخ مجرا * زخم یا زگیل تناسلی - تورم اینگوینال
مهم ترین تشخیص های افتراقی: سوزاک - سفلیس - زگیل تناسلی - شاتروئید

۱۷- سندرم تب و تورم غدد لنفاوی: FEVER AND LYMPHADENOPATHY SYNDROME
تعریف: بروز تب به همراه تورم حاد غدد لنفاوی / گردن / زیر بغل / کشاله ران : (تب بیشتر از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علائم زیر: بزرگی غدد لنفاوی / درد غدد لنفاوی / التهاب غدد لنفاوی)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: طاعون - تولاژمی